

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-77>

УДК 330.101:658

ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

EVALUATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF A SMALL ENTERPRISE

Гурова Капіталіна Дмитрівна

кандидат економічних наук, доцент,
Харківський торговельно-економічний інститут УІПА
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0764-7272>

Мельничук Марина Олексіївна

кандидат економічних наук,
Харківський торговельно-економічний інститут УІПА
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2113-3676>

Пащенко Анастасія Дмитрівна

магістр,
Харківський торговельно-економічний інститут УІПА
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2299-1728>

Hurova Kapitalina, Melnychuk Maryna, Pashchenko Anastasiia
Kharkiv Institute of Trade and Economic YEPА

Стаття присвячена вивченню питання методичного забезпечення оцінки інвестиційної привабливості малого підприємства. Розглянуто визначення «інвестиційний проєкт» у різних літературних джерелах та узагальнено власним розвитком. Окреслено існуючі за сучасних умов джерела фінансування інвестиційних проєктів для малих підприємств. Узагальнено основні підходи та методики до оцінювання інвестиційного проєкту. При оцінці інвестиційної привабливості рекомендовано керуватись певними науково-обґрунтованими економічними критеріями та акцентовано на необхідності використання неформалізованих критеріїв. Наведено економіко-аналітичну характеристику основних методів оцінки інвестиційних проєктів. Розширено певні недоліки методик оцінки інвестиційної привабливості для малого підприємства.

Ключові слова: інвестиційний проєкт, інвестиційна привабливість, оцінка, методи, критерії.

Статья посвящена изучению вопроса методического обеспечения оценки инвестиционной привлекательности малого предприятия. Рассмотрено определение «инвестиционный проект» в литературных источниках и обобщено развитием своего видения. Обозначены существующие в современных условиях источники финансирования инвестиционных проектов для малых предприятий. Обобщены основные подходы и методики оценки инвестиционного проекта. При оценке инвестиционной привлекательности рекомендовано руководствоваться определенными экономическими критериями и акцентировано на необходимости использования неформализованных критериев. Представлена экономико-аналитическая характеристика основных методов оценки инвестиционных проектов. Расширены недостатки методик оценки инвестиционной привлекательности малого предприятия.

Ключевые слова: инвестиционный проект, инвестиционная привлекательность, оценка, методы, критерии.

The article is devoted to study of topical issue of methodological support for assessing the investment attractiveness of a small enterprise, development of which in Ukraine is progressive. The therefore, methods of assessing investment attractiveness and investment project need to develop their scientific development in order to make successful investment decisions. Purpose of article is to substantiate approaches and tools of investment justification of small enterprises to form an idea of effectiveness of investment project in making investment decisions. The research methods used were as follows: scientific generalization, comparison, grouping, abstraction, analysis and synthesis, induction and deduction. The definition of «investment project» in various literature sources is considered and the generalized interpretation is offered. Existing sources of financing of investment projects for small enterprises under modern conditions are outlined. The concept of investment attractiveness is defined and the main approaches and

methods to the evaluation of investment project are generalized. When assessing investment attractiveness, it is recommended to be guided by certain scientifically sound economic criteria and emphasis is placed on need to use informal criteria. The economic and analytical characteristics of main methods of evaluation of investment projects are given. Certain shortcomings of methods for assessing investment attractiveness for small businesses have been expanded. It is concluded that method of assessing investment attractiveness of small businesses should take into account influence of a number of factors, a comprehensive study of property and financial resources, market conditions and production potential, level of innovation of idea and opportunities for its implementation. The practical value of article is confirmed by possibility to use presented methods and indicators to evaluate investment project by small enterprises of Ukraine.

Keywords: investment project, investment attractiveness, evaluation, methods, criteria.

Постановка проблеми. Малі підприємства становлять значну частку у економіках всіх країн та є найбільш динамічними бізнес-структурами й найбільш гнучкими до змін. На сьогодні малий бізнес є найбільш привабливий для інвестицій шляхом представлення стартапів і бізнес-проектів. Інвестиційна привабливість малих підприємств зумовлена незначними інвестиціями, мобільністю ресурсів, гнучкістю в управлінні, досить швидкими термінами окупності та низькими ризиками.

Будь-який інвестиційний проект на стадії розгляду потребує прогнозної оцінки ефективності проекту, що передбачає розрахунок системи певних показників і прийняття на цій основі певних управлінських рішень. Відтак, потребує наукового обґрунтування визначення підходів до оцінювання потенціалу інвестиційних проектів малих підприємств для отримання аргументованих висновків щодо ефективності інвестування й встановленню взаємоузгодженості між учасниками інвестиційного проекту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні засади оцінювання інвестиційних проектів висвітлено у працях багатьох учених досить широко, що підтверджується значною кількістю наукових доробків дослідників зокрема: Е. Хансен, Р. Хоутрі, В.Г. Андрійчук, І.О. Бланк, Н.Ю. Захарова, М.Н. Крейніна, Т.І. Лепейко, Т.В. Майорова, Г.О. Харламова, Л.І. Хоружій. У наукових працях вчених порушуються питання методів оцінювання інвестиційних проектів за різними галузями чи регіонами, на макро- та макрорівнях, розглядаються етапи оцінювання тощо.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Зважаючи на наявні напрацювання вчених у царині досліджуваного питання, на даний час для малих підприємств доволі мало рекомендацій стосовно досліджуваного питання, не завжди враховують галузеву специфіку, ґрунтуються на переобтяжливих для малого бізнесу багатфакторних економіко-математичних моделях,

подекуди розглядають дещо обмежене інформаційне поле для аналітичної оцінки.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування підходів та інструментів інвестиційного обґрунтування малих підприємств для формування уявлення про ефективність інвестиційного проекту при прийнятті інвестиційних рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні малий бізнес функціонує за умов обмежених ресурсів та складних умов зовнішнього середовища. Існують галузі, де малий бізнес конкурує з великими підприємствами у складних конкурентних умовах, що ускладнює його діяльність та погіршує фінансові результати. Нові бізнес ідеї для створення нових підприємств чи упровадження нових проектів потребують інвестицій. Розглядаючи як джерело інвестицій – власні кошти, у суб'єктів малого бізнесу виникають труднощі через наявні касові розриви, вивільнення грошових коштів у інший вид оборотний капіталу чи на погашення зобов'язань. При залученні позикових коштів у переважній більшості підприємницьких структур виникають труднощі пов'язані із дорогою вартістю капіталу фінансових установ. Отже, усе більше представників малого бізнесу залучають інвестиції від зовнішніх інвесторів або інвестують у нові проекти власні кошти, для чого необхідно здійснювати оцінку ефективності таких проектів для розуміння успішності їх впровадження.

Як показує практика, сьогодні найбільше інвестиційних проектів пов'язано із упровадженням нових продуктів та каналами їх просування на ринок, придбання нових інформаційних технологій, програмного забезпечення та обладнання, удосконалення існуючих бізнес-моделей, розширення бізнесу за новими проектами у різних галузях національної економіки. У зв'язку із інвестуванням грошових коштів у нові проекти, інвестори, перш за все, оцінюють фінансову привабливість проекту, термін окупності та прибутковість проекту з мінімальними ризиками та збереженням чи примноженням своїх репутаційних вигід.

Для розуміння поняття інвестиційний проєкт розглянемо його трактування за різних векторів бачення для можливості обґрунтованого співставлення оцінювання з його предметом.

Законодавством України визначено, що інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проєктів і проведення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей. Також інвестиційний проєкт у загальному розумінні на законодавчому рівні трактується як комплекс заходів (організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних), визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку національної економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється суб'єктами інвестиційної діяльності [1].

Учені інвестиційний проєкт визначають як цілеспрямоване, заздалегідь опрацьоване, заплановане створення та модернізація фізичних об'єктів, технологічних процесів, технічної та організаційної документації для них, матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів, а також управлінських рішень і заходів їх виконання [2]. Т.Л. Грицай трактувала інвестиційний проєкт комплексно, як системно обмежений і закінчений комплекс взаємопов'язаних організаційно-правових, розрахункових та конструктивно-технічних заходів, що забезпечує окремий напрям стратегічного розвитку суб'єкта господарювання, обґрунтовує необхідність інвестиційних ресурсів та включає систему відповідних управлінських рішень з ціллю досягнення конкретних результатів за умов обмеженості ресурсів та чітко визначених строків [3]. Під інвестиційною привабливістю підприємства Р.В. Скалюк розуміє модель кількісних та якісних показників, які характеризують не тільки фінансово-економічний стан підприємства, а й рівень маркетингового, кадрового, інфраструктурного, правового забезпечення та ефективність використання сучасних інформаційних технологій для налагодження контактів з інвесторами [4]. Є.А. Стефанович визнає двоїстий характер поняття інвестиційний проєкт, що вимагає розмежування сутності інвестиційного проєкту як замислу (плану) і реальних дій щодо втілення замислу у життя [5]. Тому пропонуємо у нашому дослідженні під інвестиційним проєктом малого підприємства розуміти спланований ком-

плекс заходів щодо створення нового чи розвитку існуючого бізнес проєкту, який передбачає фінансове забезпечення для реалізації такого комплексу заходів з метою отримання економічного ефекту в майбутньому, враховуючи етап життєвого циклу підприємства чи проєкту.

За сучасних умов для малих підприємств розвиваються нові джерела фінансування інвестиційних проєктів, зокрема: імпаکت-інвестування, краудфандинг, венчурні фонди, інвестиційні фонди, державні гранти тощо. Такий вид інвестування як у стартапи – проєкти щодо створення нового бізнесу, набуває широкого використання саме у малому бізнесі. Як виходить із практики останніх років, інвестиційні проєкти за стартапами переважно, мають швидку окупність (можуть не потребувати дисконтування при оцінці), передбачають доволі високий коефіцієнт рентабельності й низьку вартість первісного капіталу. Проте інвестиції у стартапи характеризуються на ринку високою ймовірністю банкрутства або ризику фінансових втрат, що також визначає специфіку при обранні моделі оцінки інвестиційних проєктів.

Усе зазначене зумовлює особливості при виборі методичних підходів до оцінки ефективності інвестиційного проєкту. Так, до прикладу, при імпакт-інвестуванні береться до уваги можливість створювати вимірюваний соціальний або екологічний ефект через призму фінансового ефекту.

Оцінка інвестиційної привабливості – це процес, у ході якого потенційний інвестор може прийняти остаточне рішення про доцільність укладення коштів у дане підприємство, враховуючи надійність цього об'єкта інвестування та можливість отримання максимального прибутку [2]. У розвиток поданого вченими визначення зазначимо, що таку оцінку можна вважати першим етапом загальної оцінки інвестиційного проєкту й дуже вагомим через аналіз інвестиційного підґрунтя, що визначає стратегію реалізації інвестиційного проєкту та його ефективність.

Вибір методів оцінювання інвестиційної привабливості малого підприємства визначається метою, яка ставиться інвестором на етапі вибору проєкту, галузі та сегменту ринку.

У наукових джерелах розглядаються різні підходи та методики до оцінювання інвестиційного проєкту (табл. 1), які мають свою вирізні характеристики, особливості сфери застосування, систему показників, переваги і недоліки.

Таблиця 1

Пропоновані у наукових джерелах методи оцінки інвестиційних проектів

Автор	Пропоновані методики оцінки
Козяр Н.О. [4]	– методичні підходи на основі аналізу ринкової капіталізації підприємства і похідних від неї показників (привабливості й ефективності цінних паперів підприємства-емітента); – методичні підходи на основі аналізу фінансово-економічних показників діяльності підприємства; – методичні підходи на основі розрахунку єдиного узагальнюючого показника (інтегрального) показника – коефіцієнта інвестиційної привабливості підприємства.
Скрипник Ю.В. [10]	– аналіз фінансового становища підприємства та його діяльності за минулий період; – власне фінансове планування інвестора або, інакше кажучи, фінансове проектування (проводиться як для абсолютно нових інвестиційних проектів, так і для діючих підприємств, якщо вирішується питання про інвестування в них).
Жуков В.В. [3]	– складання переліку всіх критеріїв, які необхідно врахувати під час оцінювання інвестиційних проектів; – здійснити кількісний аналіз проекту за кожним критерієм і порівняти результат аналізу з деяким еталонним значенням; – створення системи бальної оцінки якостей проекту, у якій окремим критеріям присвоюється бал відповідно до їх важливості. Проект оцінюється за сумою балів, що і розглядається як ранг пріоритетності проекту через використання методу внутрішньофірмової норми прибутку.
Шкіренко В.В. [12]	– прості (статичні) методи, найбільш поширений «період окупності» інвестиційного проекту; – динамічні методи. До найпоширеніших показників, що використовують ся при динамічному підході аналізу інвестиційної привабливості проектів, відносять: NPV – чиста приведена вартість (чистий дисконтований дохід); IRR – внутрішня норма рентабельності; DPP – дисконтований період окупності; PI – індекс рентабельності (прибутковості); MIRR – модифікована внутрішня ставка доходності інвестицій.
Майорова Т.В. [5]	– методики, що ґрунтуються на різноманітних оцінках експертів; – методики, що ґрунтуються на статистичній інформації; – комбіновані методики, що ґрунтуються на експертно-статистичних розрахунках.

Узагальнюючи методики оцінки інвестиційного проекту представлені у таблиці 1 та низці інших літературних джерел доходимо висновків, що ці методи можна згрупувати за такими підходами:

– аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства та його фінансового стану;

– коефіцієнтний;

– визначення узагальнюючого інтегрального показника;

– динамічний підхід, який враховує втрату вартості грошей у часі через дисконтування;

– рейтингово-аналітичний;

– прогнозний.

При оцінці інвестиційної привабливості доцільно керуватись такими науково-обґрунтованими економічними критеріями як: доцільність, корисність, капіталізація, прибутковість, окупність та ефективність.

На інвестиційну привабливість впливає низка чинників, які визначають її рівень та систему показників оцінювання, зокрема такі: обсяг інвестицій, галузь та структура ринку, рівень виробничого потенціалу, стан майна тощо, зважаючи, що є фактор впливу як підприємства так і зовнішнього середовища.

Відтак, погоджуємось зі слушним узагальненням вимог, яким має відповідати оцінка інвестиційної привабливості:

– використовувати показники фінансового аналізу, які дають можливість адекватно уявити фінансово-господарський стан підприємства;

– використовувати інформацію щодо оцінки фінансового стану (показники активів та джерел їх формування) та результативності діяльності підприємства (показники доходів, витрат та фінансових результатів);

– містити оптимальну кількість абсолютних, відносних та якісних показників оцінки, які взаємодоповнюють зазначені групи показників [6].

На сьогодні важливим вбачаємо зауваження на тому, що для одержання більш повної й об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості підприємства розглядаються неформалізовані критерії, тобто характеристики й аспекти діяльності підприємства, які не мають кількісного виміру або чітких методик розрахунку та оцінюються через логічні поняття [7]. Поділяючи думку про необхідність застосування неформалізованих критеріїв, варто звернути увагу на складові соціального, репутаційного, інтелектуального капіталів, рівень корпоративної соціальної відповідальності бізнесу у своєму сегменті тощо.

Зважаючи на обрані критерії, стан ринку, макро- показники, розмір інвестицій, тривалість проєкту та інші ознаки майбутнього проєкту, після етапу оцінки інвестиційної привабливості оцінюють проєкт. Методи оцінки

інвестиційного проєкту, які найбільш часто використовуються у науці та практиці згруповано у таблиці 2, де схарактеризовано їх суть й визначено ключові показники, які розраховуються для інвесторів.

У той же час, на етапі оцінки інвестиційної привабливості, зазвичай аналізують фінансовий стан та фінансову стійкість підприємства, хоча для малого підприємства не завжди показники за такими підходами є повними, а й відповідно, достатніми для прийняття інвестиційних рішень. До прикладу, при виборі проєкту стартапу, насамперед, обираються проєкти, за якими здійснюється аналіз фінансово-економічних показників, кон'юнктури ринку, тенденцій галузі, оцінка бізнес-ідеї тощо.

Представлені у численних наукових джерелах методики оцінки інвестиційної прива-

Таблиця 2

Економіко-аналітична характеристика методів оцінки інвестиційних проєктів

Метод	Характеристика методу	Основні показники
Метод чистої приведеної вартості (NPV)	Дисконтування грошових потоків за ставкою, що відбиває очікуваний рівень позичкового відсотка на фінансовому ринку.	– чистий дисконтований дохід – чиста приведена вартість – чистий приведений дохід; – чистий приведений прибуток; – чистий приведений ефект; – чиста поточна вартість.
Метод визначення строку окупності інвестицій (PP)	Визначення тривалості періоду, протягом якого сума чистих доходів, дисконтованих на момент завершення інвестицій, дорівнює сумі інвестицій.	– дисконтований строк окупності капітальних вкладень.
Метод оцінки внутрішньої норми прибутковості інвестицій (IRR)	Визначення ставки дисконтування, за якої чиста приведена вартість дорівнює нулю.	– індекс прибутковості проєкту; – прибутковість капіталу; – валова маржа.
Метод оцінки індексу рентабельності (PI) і коефіцієнта ефективності інвестицій (ARR)	Оцінка відношення дисконтованого чистого доходу до стартових інвестицій (IP), оцінка відношення середньорічного прибутку до середнього значення інвестицій (ARR).	– внутрішня норма рентабельності; – коефіцієнт ефективності інвестицій.
Інтегральний	показникам присвоюються вагові коефіцієнти, які залежать від характеру кредитування та обмежень за термінами окупності проєкту (або термінами кредитування).	– ліквідності (коефіцієнти поточної, швидкої та абсолютної ліквідності), коефіцієнти автономії, участь власних оборотних коштів у оборотних активах, реальної вартості майна, співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, коефіцієнти оборотності активів і показники дохідності (коефіцієнт виплати дивідендів та рівень виплати дивідендів).

Джерело: складено за [7; 8]

бливості підприємства мають як переваги й специфіку, так і певні недоліки, які доволі вдало визначено колективом авторів:

1) багато методів, що запозичені в іноземних авторів, спрямовані, в основному, на фінансові, а не на реальні інвестиції;

2) запозичені методи, що стосуються саме реальних інвестицій, розроблені для умов стабільної економіки, де чітко проявлені всі економічні закони. Тому, дані методики не адаптовані до реальної економічної ситуації в Україні;

3) більшість методів заснована на аналізі безсистемних наборів показників фінансового стану підприємства, тобто носить ретроспективний характер, тоді як інвестора цікавлять результати майбутньої діяльності;

4) переважна більшість методів базуються на проведенні експертної оцінки і мають характер невизначеності, бо відображають суб'єктивну думку експертів [4].

Розширити недоліки пропонуємо за такими характеристиками:

1) не повною мірою враховують особливості розміру підприємства чи проєкту;

2) не у всіх випадках враховується стадія життєвого циклу підприємства чи існуючого проєкту;

3) не включають неформалізовані критерії, які не мають кількісного виміру;

4) майже не враховують рівень корпоративної соціальної відповідальності та економічної безпеки.

Таким чином, методика оцінювання інвестиційної привабливості малих підприємств має враховувати вплив низки чинників, комплексне дослідження стану майна та фінансових ресурсів, або можливостей їхнього залучення, кон'юнктури ринку та виробничого потенціалу, рівня інновації ідеї та наявних можливостей її

реалізації. Методи оцінювання ефективності інвестиційного проєкту, у свою чергу, повинні оцінити ризики, визначити окупність, ефективність капіталовкладень, капіталізацію, прибутковість та ефективність використання інвестованого капіталу, передбачити ймовірність банкрутства чи припинення проєкту, використовуючи дисконтування грошових потоків за довгостроковими проєктами.

Висновки. Оцінювання інвестиційної привабливості малих підприємств залишається на сьогодні з одного боку складним процесом через обмеженість інформаційно-аналітичної бази, й відповідно, обмеженого кола показників, з іншого, через незначну кількість наявних рекомендацій науково-методичного характеру, які можуть отримати інвестори у стартапи чи нові проєкти із незначними інвестиційними сумами. Оскільки інвестиційна привабливість впливає на можливість розширення джерел фінансування малого бізнесу, забезпечення його модернізації та розвитку, вона виступає важливим інструментом забезпечення ефективності й результативності діяльності.

Оцінка інвестиційної привабливості є доволі багатоаспектним аналітичним інструментом, який дозволяє за допомогою багатьох методів виявити переваги й недоліки суб'єкта господарювання, отримати обґрунтовані відповіді на ключові питання інвестиційної привабливості за визначеною системою показників, зрозуміти рівень очікуваної прибутковості й окупності за визначених орієнтирів у бізнес-плані. Методичні засади оцінювання інвестиційної привабливості малих підприємств характеризуються як теоретичною, так і практичною значущістю, тому потребують належної уваги з боку наукової спільноти у контексті подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 за № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
2. Семенчук Л.І., Мороз С.О. Інвестиційна привабливість підприємства та методи її оцінювання. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 11. С. 898–901.
3. Грицай Т.Л. Інвестиційний проєкт як економічна категорія. *Фінанси, облік і аудит*. 2011. № 18. С. 272–278.
4. Скалюк Р.В., Лоїк О.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 115–122.
5. Стефанович Є.А. Інвестиційні проєкти та джерела їх фінансування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 20. С. 8–12.
6. Рзаєв Г.І., Вакулова В.О. Методичні підходи оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 141–149.
7. Козяр Н.О. Методичні підходи до оцінки інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2019. № 16. С. 67–75.

8. Жуков В.В. Методичні підходи до оцінки привабливості інвестиційних проєктів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 13. Ч. 1. С. 100–105.

REFERENCES:

1. Pro investysiiu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 za № 1560-XII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
2. Semenчук L.I., Moroz S.O. (2016) Investysiiina pryvablyvist pydpryemstva ta metody yii otsiniuvannia [Investment attractiveness of the enterprise and methods of its estimation]. *Hlobalni ta natsionalni problem ekonomiky*, no. 11, pp. 898–901.
3. Hrytsai T.L. (2011) Investysiiini proekt yak ekonomichna katehoriia [Investment project as an economic category]. *Finansy, oblik i audit*, no. 18, pp. 272–278.
4. Skaliuk R.V., Loik O.I. (2016) Otsinka investysiiinoi pryvablyvosti pydpryemstva [Assessment of investment attractiveness of the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 1, pp. 115–122.
5. Stefanovych Ye.A. (2010) Investysiiini proekty ta dzherela yikh finansuvannia [Investment projects and sources of their financing]. *Investysii: praktyka ta dosvid*, no. 20, pp. 8–12.
6. Rzaiev H.I., Vakulova V.O. (2016) Metodychni pidkhody otsinky investysiiinoi pryvablyvosti pydpryemstva [Methodical approaches to assessing the investment attractiveness of the enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 1, pp. 141–149.
7. Koziar N.O. (2019) Metodychni pidkhody do investysiiinoi diialnosti silskohospodarskykh pydpryemstv [Methodical approaches to the evaluation of investment activity of agricultural enterprises]. *Ahrosvit*, no. 16, pp. 67–75.
8. Zhukov V.V. (2017) Metodychni pidkhody do otsinky pryvablyvosti investysiiinykh proektiv [Methodical approaches to assessing the attractiveness of investment projects]. *Naukovyi visnyk Uzhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 13, part 1, pp. 100–105.